List 28.

NOVICE

Tečaj LIX.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrt leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrt leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 12. julija 1901.

Politični oddelek.

Izseljevanje iz Kranjske.

Zadnje ljudsko štetje nam je z bengalično lučjo razsvetlilo, kako vsled vladajočih gospodarskih razmer nazaduje prebivalstvo na Kranjskem. Ljudsko štetje je pokazalo, da je mej vsemi avstrijskimi kronovinami prav dežela kranjska tista dežela, v kateri se je prebivalstvo v zadnjih desetih letih najmanj pomnožilo. To pa se ni zgodilo morda vsled tega, ker se je število porodov zmanjšalo, ampak zgodilo se je vsled tega, ker se ljudstvo trumoma izseljuje, deloma v Ameriko, deloma na Westfalsko. To silno, vedno množeče se izseljevanje je vzrok takemu nazadovanju prebivalstva, da jednacega ni zapaziti nikjer.

Priznati se mora, da je za mnogo kmetskih eksistenc imelo izseljevanje v Ameriko tudi dobrih posledic. Ljudje so v Ameriki kaj zaslužili. Iz Amerike je prišlo na tisoče denarja v našo deželo. Če bi ne bil prišel ta denar čez morje, bi bilo šlo na stotine kmetskih posestev na boben, mej tem ko je dognano in dokazano, da se je na primer v Beli Krajini prav vsled denarja, došlega iz Amerike, število eksekutivnih prodaj kmetskih posestev dokaj znatno skrčilo.

Toda izseljevanje je zadobilo tako obliko, da mora vse kroge navdajati z največjo skrbjo za prihodnost. V Ameriki je po sodbi necega ondu bivajočega rojaka okrog 150.000 Slovencev, na Westfalskem jih je že blizu 30.000, v drugih tujih krajih posebno v rudnikih na Štajerskem in na Ogrskem jih je tudi mnogo tisoč. Skoro vsi ti so za slovenske dežele in za slovenski narod izgubljeni.

Zastopniki kmetskega prebivalstva so to silno izseljevanje gledali z neko ravnodušnostjo, ki je morala obuditi mnenje, da niti pojma nimajo o gospodarskem in o narodnem pomenu izseljevanja. Mestni poslanec Lenarčič je moral v deželnem zboru opozoriti na to stvar, povzdigniti svoj glas v tej zadevi.

V dotični razpravi se je soglasno priznavalo pogubnost izseljevanja za državo in za deželo, in deželni predsednik baron Hein je obširno razkladal svojo misel, kako naj se omeji izseljevanje. Bistvo njegovih izvajanj je to, da se mora ustvariti velika industrija v deželi. Industrija daje zaslužka kmetu in delavcu. Industrija more plačevati večje mezde in vsled tega zadrži v deželi delavca, ki bi sicer šel v tujino. V industrijskih krajih se naseli veliko ljudi, ki konsumirajo kmetijske pridelke, vsled česar zamore kmetovalec prodati svoje pridelke in sicer za znatno boljšo ceno, kakor sicer. Industrija povzdigne občno blagostanje in z industrijo se omeji tudi izseljevanje.

To so misli barona Heina, katerim je pritrdil tudi Lenarčič. Tudi mi se popolnoma strinjamo s temi mislimi. Baron Hein sploh ni povedal nič novega. Te misli je Luckmann že razvijal v deželnem zboru v časih, ko na Kranjskem še nihče vedel ni, da pride kdaj baron Hein za deželnega predsednika v Ljubljano.

O tem ni nobenega dvoma, da bi velika industrija vse razmere premenila in sicer na bolje. Toda ekscelenca baron Hein bi se ne bil smel omejiti na to, da je dal dober svet, ampak bi bil moral poseči malo globlje in povedati, kaj je vzrok, da industrije še nimamo, in da je tako silno težko jo ustvariti. Gospod baron Hein tega ni storil, in mi umejemo to, kajti moral bi bil izreči najostrejšo obsodbo nad državo.

Kranjska ima vse pogoje, da bi imeli veliko industrijo. Ozadje je jednemu večjemu trgovinskemu pristanu države, vodnih močij ima v izobilju, takisto zemeljskih zakladov ter cene delavske moči, in vender je industrija tako malo kakor v Bukovini, ki leži tam, kjer je svet s plankami zabit.

Kriva je tega država. Ta ni nikdar ničesar storila, da bi se razvila industrija. Zanemarjala je Trst, železnic

ni gradila, postopala je v fiskaličnem oziru prav po turško, slovensko prebivalstvo je tiščala v duševno temo, niti najpotrebnejših obrtnih in trgovskih šol mu ne privošči, jedina realka v deželi zaprta je Slovencem, kmeta je pustila neusmiljeno odirati in sistematično proletarizirati, v tem ko je na pr. premog iz naših dežel pospeševal nemško industrijo.

To je vzrok, da nimamo industrije, in da je tako sila težavno, ustvariti tako novo podjetje, rajše tako industrijo, s katero bi se razmere obrnile na bolje tako, da bi se kolosalno izseljevanje vsaj omejilo. Šele kadar bo vlada odstranila, kolikor je v njenih močeh, te ovire, katerih sede baron Hein ni kriv, šele tedaj se bo začela razvijati industrija, prej pa ne.

Deželni zbor kranjski.

Seja dne 13 julija

V tej seji se je nadaljevala razprava o poglavju „deželna kultura“ letnega poročila deželnega odbora. Pri ti priliki je poslanec Povše pojasnil, kaj se je storilo za povzdigo mlekarstva. Poročevalec Lenarčič je to hvaležno priznal.

Pri poročilu o letnega poročila poglavja „Občinske stvari“ se je sklenilo: *a)* Deželnemu odboru se naroča poskrbeti primernim potom, da se župani in občinski tajniki teoretično in praktično izvežbajo v svojem uradnem poslovanju, ter cesarsko vlado naprositi, da povodom glavarstvenih uradnih dnij tak pouk po mogočnosti pospešuje; *b)* da v prihodnjem zasedanju predloži glede virilistov primerne spremembe občinskega volilnega reda.

Poslanec Višnikar je poročal o proračunu normalnošolskega zaklada za l. 1901. Potrebščina znaša 956.391 kron, pokritje 48 200 kron.

Občinska cesta iz Mirne peči v Dolenjo vas se je deloma uvrstila mej okrajne ceste, pogorelcem v Velikem Mraševem se je dovolilo 3000 kron podpore.

Seja dne 5. julija.

V tej seji se je po dolgi razpravi odobril računski sklep in proračun kmetijske šole na Grmu. Krški občini se je istotako po dolgi debati dovolilo 2000 kron podpore za mestno bolnico. Nadalje se je rešilo več prošenj. Mej drugimi se je dovolilo 600 kron podpore surovinskemu društvu čevljarske zadruge v Ljubljani. Koncem seje je poslanec baron Schwegel podal od vseh treh strank podpisani predlog zastran pasivne volilne pravice deželnih služnikov.

Seja dne 9. julija.

V tej seji je poslanec baron Schwegel utemeljeval svoj predlog, naj deželnim uradnikom ne bo dovoljeno sprejemati mandate za deželni zbor.

Zbornica je potem odobrila proračun bolniškega in blazniškega zaklada, sprejela predlog, naj se za ustanovitev domače lekarne v deželni bolnici dovoli 9000 kron, rešila dolgo vrsto vsakojakih prošenj in nekaj cestnih zadev.

Zanimiva razprava se je vnela pri poročilu deželnega odbora o davkih. Poslanci baron Wurzbach, Luckmann, Hribar, Žitnik in Pfeifer so ostro bičali postopanje davčnih oblastev glede odmerjenja davkov. Deželni predsednik baron Hein je sicer davčno oblast branil, ali izrečenih pritožb ni mogel odreči.

Politični pregled.

Notranji položaj. — Körberjevo ministrstvo počiva na svojih lavorikah in se lahko z zadovoljstvom uda poletnemu počivanju, kajti tudi deželnozborska kampanja je še dosti srečno iztekla. Sicer je tod in tam malo grmelo in se bliskalo, ali v obče se lahko reče, da je ta del deželnozborskega zasedanja za Körberja ugodno iztekel. Najvažnejši izmed vseh sklepov, kar jih je bilo storjenih v tem zasedanju je gotovo sklep deželnega zbora češkega, s katerim se uvedejo v kmetskih občinah direktne volitve. Razmere v kmetskih občinah so take, da nihče ne mora vedeti in slutiti, kako volitve iztečejo. Mladočehi se boje, da utegnejo izgubiti precej mandatov na agrarce, ki so nekaka avangarda fevdalnega princa Schwarzenberga in jako agilni, če prav sami ne vedo, kaj prav za prav hočejo.

Rieger o položaju na Češkem. — Stari Rieger je pred kratkim izrekel nekaj zanimivih mislij z ozirom na položaj Čehov. Povdarjal je, da je mladočeška stranka večinoma akceptirala Riegerjev program. Proti radikalcem, narodnim socijalistom, agrarcem in socijalnim demokratom stoje Mladočehi danes v istem razmerju, kakor so svoj čas stali Staročehi proti Mladočehom. Pri vsem tem strankarskem nasprotstvu pa vender upa dr. Rieger v češko bodočnost. Nad vse stavlja pridobitev, da je zmagal češki jezik. Dejal: „Ko sem bil še mlad, ni v Pragi izmed višjih stanov in inteligence nihče govoril češki. Vsakdo je mislil, da se dviga nad preprosti narod, ako nemški govori. Češčino je inteligenca zasramovala, dandanes pa govori celo plemstvo nemškega imena v svojih salonih češko. Kolika premenba“.

Balkan. — V balkanskih državah se gode čudne stvari. Turška vlada je začela v Macedoniji Bolgare strahovito preganjati. Prav tako počenja, kakor svoj čas v Bosni in v Bolgarski, kakor bi se bala velikih dogodb. To je umljivo, če se pomisli, da so se tudi macedonski odbori v Bolgarski začeli zopet gibati. Bivšega predsednika teh odborov Sarafova, je vlada z več njegovimi tovariši obtožila zaradi političnih umorov, ki so se zgodili v Bukareštu.

Francija. — Po razglašenju zakona zoper kongregacije je bil ves svet pripravljen na jako energičen protest rimske stolice zoper ta zakon, nič tacega se ni zgodilo. Papež je sicer bridko obžaloval, da je bil sklenjen ta zakon, ali zajedno je ukazal, naj se vse kongregacije zakonu podvržejo in naj zaprosijo za oblastveno avtoriziranje. Za vsako kongregacijo treba priznanja s posebnim zakonom, in je vsled tega pri sedanjih političnih razmerah prav dvomljivo, da bi parlament avtoriziral kako kongregacijo, izvzemši dobrodelne.

Nemčija. — Tretji nemški kancelar knez Hohenlohe je te dni nagloma umrl v Ragatzu v Švici. Pokojnik je bil rojen l. 1819. Že l. 1848. je postal nemški poslanik v Carigradu, l. 1866 je postal bavarski zunanji minister, l. 1874. pa poslanik v Parizu. Od l. 1885. do l. 1894. je bil cesarski namestnik v Alzaciji in Lotaringiji. od koder je prišel kot kancelar v Berolin, na katerem mestu je ostal do konca l. 1900. Kot kancelar je bil samo plašč cesarja in njegovih ukazov.

Angleška. — Razkol je nastal v liberalni stranki in sicer zaradi vojne v južni Afriki. Jeden del liberalne stranke stoji glede vojne v južni Afriki odločno na vladni strani, drugi del pa je v odločni opoziciji prav radi vojne v južni Afriki. To je dalo povod mejsebojnim spopadom mej voditelji in je končno provzročilo, da se je stranka razdvojila.

Vojna v južni Afriki. — Sklep angleške zbornice je, da se vojna v južni Afriki nadaljuje, dokler ne bodo Buri uničeni in iztrebljeni. Ministra Hicks-Blach in Brodricks sta parlamentu očitno naznanila, da je pretrgano vsako pogajanje z Buri. Ti zahtevajo popolno neodvisnost, Angleži pa jim je ne dajo. Vojna se bo torej nadaljevala. 19 mesecev že traja boj, a dejanskih uspehov trajne vrednosti še niso Angleži dosegli. Angleže velja vojna na dan 40 milijonov kron. Buri se z Angleži na odprtem polju seveda ne morejo meriti, kajti Angležev je 200 000, Burov pa k večjemu 15.000, ali mala vojna se bo nadaljevala in Krüger kakor Botha upata, da končno ostanejo Buri vender-le gospodarji na svoji zemlji.

Obrtnija.

Zavarovalstvo.

III.

Zadnji naš članek, v katerem smo na kratko pojasnili nimamo upanja, da bi lani ustanovljena „Vzajemna zavarovalnica“ prosperirala, ni našel milosti pri „Slovencu“. Spoštovano glasilo katoliške stranke pa se ni potrudilo, odvreči naše pomisleke in dokazati, da so neosnovani, ampak se je zadovoljilo, da nas je odpravilo z nekaterimi popolnoma nestvarnimi opombami, katerih jedro je: Vzajemna zavarovalnica Vas nič ne briga.

Mi pa smo mnenja, da nas „Vzajemna zavarovalnica“ prav močno briga, ker je to javen institut, pri katerem se gre za lep del narodnega premoženja. Pri takih napravah pa je javna kontrola potrebna in mi si ne pustimo vzeti pravice, da v dostojni obliki izrečemo svoje mnenje o katerikoli napravi.

Bistvo našega članka o „Vzajemni zavarovalnici“ je bilo, da ta zavod nikakor ne more prenesti konkurence drugih zavarovalnic, ker v noben oziru nima v to potrebnih moči. Le poglejmo, kam je dospela „Unio catholica“ in videli bomo, kaka usoda čaka ljubljansko „Vzajemno zavarovalnico“.

To ista bojazen, ki smo jo mi izrekli glede „Vzajemne zavarovalnice“ je tudi glavni vzrok, da se sedaj ni ustanovila deželna zavarovalnica. To izhaja z vso jasnostjo iz debate, ki se je vršila v ponedeljek teden v kranjskem deželnem zboru, in v kateri je to stališče z vso odločnostjo zastopal v narodnogospodarskih stvareh jako izvedeni poslanec Povše, ki ima v deželnem odboru referat o zavarovalstvu.

Ta razprava se nam zdi vredna, da jo priobčimo doslovno:

Glasom stenografičnega zapisnika je poslanec Božič govoril tako-le:

„Pred nekaj leti pričelo se je bilo prav živahno gibanje v naši deželi in sploh v javnem življenju glede deželne zavarovalnice proti požaru. To jako hvalevredno gibanje je imelo posledice, da se je stavil tu v visoki zbornici predlog, kateremu sem se z vsem prepričanjem pridružil, da naj bi se osnovala na Kranjskem deželna zavarovalnica proti požaru, in v zasedanju l. 1898. je visoki deželni zbor storil soglasni sklep, s katerim se je bilo dalo deželnemu odboru naročilo, da skliče enketo, obstoječo iz zastopnikov dežele in strokovnjakov itd., ki naj natančno preiščejo to zadevo in potem, da se vrše poizvedbe po vseh tistih krajih, kjer so že take zavarovalnice osnovane. Ta sklep je bil soglasno sprejet, in cela zbornica je bila tega mnenja, da je taka zavarovalnica potrebna, zlasti pa mi kmetski poslanci moramo to zadevo najtopleje priporočati. Vender je pa po tem sklepu deželnega zbora vsa stvar nekako potihnila. V letnih poročilih za l. 1898, 1899 in 1900 ne najdem nobene opazke o njej. Ne vem, kaj se je zgodilo v tej zadevi, in ali je sploh deželni odbor kaj ukrenil ali ne, ali se je dotična enketa vršila ali ne in ali so se sploh vršile kake poizvedbe. Ta molk zdi se mi zelo sumljiv in to tembolj, ker se bojim, da so tudi gospodje iz tiste strani, ki so svoje dni predlog stavili in s hvale vredno vnemo zagovarjali dotični predlog, ki je bil tolike važnosti v življenski in tudi v politični borbi, v tej dobi nekako prezrli in iz vida pustili. Jaz, ki sem za svojo osebo že od nekdaj bil pristaš deželne zavarovalnice, usojam se pri tej priliki, ker se v letnem poročilu ničesar ne nahaja o izvršitvi dotičnega deželnozborskega sklepa, gospoda referenta v deželnem odboru vprašati, ali se je v stvari kaj zgodilo, in kako vprašanje stoji, za vsak slučaj pa prosim, da gospodje, ki se za to stvar zanimajo, glasujejo za resolucijo, ki jo bom stavil, in ki ima jedini namen, pospešiti to vprašanje. Resolucija se glasi: Deželnemu odboru se naroča, da v prihodnjem zasedanju zanesljivo poroča o uspehih poizvedeb glede osnovanja deželne zavarovalnice proti požaru odnosno, da stavi primerne predloge.

Na ta poziv je referent poslanec Povše odgovoril tako-le:

Ker je dotično vprašanje sproženo, hočem tudi koj odgovoriti. Če ni deželni odbor izročil visoki zbornici dotičnega zakonskega načrta, da se napravi zadevna zavarovalnica proti požaru, je povod temu to, da je uspeh deželne zavarovalnice najbolje zagotovljen, ako se to stori, kar se je v državnem zboru v prejšnjem in sedanjem zasedanju naglašalo, in za kar je vsa nada, da se uresniči, ker se je vlada strogo izjavila v dotičnem zavarovalnem odseku, da hoče ona vse gradivo nabrati, da se napravi državni zakon, okvirni zakon, po katerem bo deželam mogoče napraviti deželne zavarovalnice.

Ta dotični državni zakon bo imel v sebi določilo, da mora vsak posestnik primoran biti, da svoja poslopja zavaruje. S tem, da bo vsak primoran se zavarovati, se bo stvar tudi bolj jednakolično razdelila, da bo mogoče, tudi dotične premije nižje postaviti, kakor so danes ter se bo s tem zakonom tudi doseglo to, da se izreče dotičnemu zavarovalnemu zavodu monopol. To je edina stvar,

edina preporna točka, glede katere se še ni prišlo do sporazumljenja. V sedanjem zasedanju je vlada sama to priznala, da bodo le takrat mogli uspevati deželni zavarovalni zavodi, ako bodo imeli koncesijo do monopola. Ako se napravi ta državni zakon, bo prilika, da bo deželni odbor stopil pred visoko zbornico ter ji izročil dotični svoj predlog. Material je nabran, in gospod poslanec Božič se še spominja, in so mu dotični izkazi v mojem referatu na razpolago, da so popisana vsa poslopja naše dežele, da so namreč vsa županstva — izvzemši 6 do 8 malih občin, ki se povivu niso odzvale — doposlala deželnemu odboru prav natančne izkaze, koliko je hiš, koliko postranskih gospodarskih poslopij, ali so strehe trdo ali mehko krite, kolika je vrednost vsakega poslopja, za koliko je dotično poslopje zavarovano, tako da je ves material podan. To pa odločno v imenu deželnega odbora naglašam, da dokler ne bo prisiljen zakon veljaven, da se bo moral vsak zavarovati, in da se takim deželnim zavarovalnim zavodom da prednost monopola, da ni misliti na uspešno delovanje deželne zavarovalnice, ker bi bil to samo tekmovalen zavod, za deželo pa je potrebna zdrava podlaga, in ker je vladi na tem, da se stvar hitro dožene, in ker so zlasti gališki poslanci, ki silijo, da se ta zakon napravi ter je sedaj ogromna večina dotičnega zavarovalnega odseka za tak zakon, upati je pri količkaj rednem poslovanju državnega zbora, da bo na jesen zakon sprejet in potem bo v bodočem zasedanju novemu deželnemu zboru mogoče skleniti tak deželni zakon, ki bo ustregel visoki zbornici. (Klic „dobro“ !)

Bistvo izvajanj katoliškonarodnega poslanca Povšeta je, da deželne zavarovalnice ni mogoče ustanoviti, dokler bi se imela boriti s konkurenco. Šele kadar bi država ubila konkurenco s tem, da deželni zavarovalnici zagotovi monopol, šele tedaj bi kazalo ustanoviti deželno zavarovalnico.

Izvajanja poslanca Povšeta so tako prepričevalna, da jim ni treba ničesar dostaviti. Če se cela dežela ne upa stopiti v konkurenco s starimi bogatimi zavarovalnicami, kako naj to konkurenco prenese z beračijo 50.000 gld. ustanovljena „Vzajemna zavarovalnica“ ?!

Obrtnijske raznoterosti.

Zakupni razglas. Zaradi zagotovljenja posteljne slame za brambovska bataljona v Ljubljani za dobo od 1. sept. 1901 do konca avgusta 1902 se bo vršila ponudbena razprava dne 1. avgusta 1901 ob 10. uri dopoludne v pisarni oskrbovalne komisije v brambovski vojašnici v Ljubljani. V navedeni dobi dobaviti bo v osmih rokih skupaj 380 met. stotov posteljne slame v Ljubljani. Sprejemajo se pismene in ustmene ponudbe. Pismene ponudbe, kolekovane s kolekom za 1 krono za vsako polo, naj se vlože pri označeni oskrbovalni komisiji do 1. avgusta t. l. do 10. ure dopoludne. Ob isti uri se pa začne tudi javna ustna obravnava v brambovski vojašnici. Ponudniki morajo predložiti izpričevala o zadostnem premoženju in zmožnosti za prevzetje te kupčije. Ta izpričevala izdaja protokoliranim tvrdkam trgovska in obrtniška zbornica, drugim pa c. kr. okrajna glavarstva, oziroma mestni magistrat. Podrobni pogoji in navodila se lahko dobe v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

Kmetijstvo.

Prvo mleko teletu, potem kravi.

Pri nas je še močno razširjena navada, da se krava po porodu najprej pomolze, in da se da tisto mleko kravi izpiti.

Te navade pa ni mogoče odobravati, ker je tako ravnanje nepravilno.

Prvo mleko, ki se tudi „mlezva“ imenuje, naj se na vsak način prepusti mladiču in še le tisto mleko, katerega tele ne more posesati, naj se izmolze in porabi za kravo.

Prvo mleko, ki se pozna na tem, da je rumeno in bolj gosto, je namreč posebno prikladno za novorojenega teleta, ker je veliko bolj tečno in veliko lažje prebavno, kakor poznejše mleko. Razun tega je pa tudi bolj slano, kakor navadno mleko, vsled česar se tele veliko hitreje in lažje sčisti.

Nekateri živinorejci sploh ne odobravajo tega, da bi se dalo kravi, izdelani po porodnih bolečinah, njeno mleko piti. Izkušnje pa uče, da je mlezva še najbolj tečna pijača za take krave, in da je več vredna kakor z otrobi oblojena pijača. Na Švickem, kjer je živinoreja na jako visoki stopinji, je sploh običaj, da dobi krava tisto prvo mleko, ki ostane teletu. In če ga krava ne mara, ga ji pa vlijejo, ker so ondotni živinorejci trdno prepričani, da je ni bolj zdrave in bolj močne pijače za take krave, kakor je mlezva.

Nepravilno pa je, če se krava ali telica že pred porodom izmolze, ker se na ta način vpliva na hitrejši porod; to pa ni dobro. Tudi pridejo novorojena teleta pri takem ravnanju ob najboljše prvo mleko.

Pri dobrih kravah se sicer rado zgodi, da se vime močno napne pred porodom, tako da se je bati vnetja ali takoimenovanega „sajevca“. Vender naj se tudi v takem slučaju, dokler le mogoče počaka z molžo. Le ko bi mleko začelo kapljati iz sescev, in ko bi bila krava podvržena vnetju vimena, le tedaj se ji naj odvzame nekoliko mleka pred porodom, sicer pa ne.

Poučni in zabavni del.

Straussiana.

Ludovik Eisenberg je pred par leti izdal obširno biografijo Straussovo, kateri so ob glasbenikovi smrti povzeli časniki večinoma svoje podatke. — Ta knjiga nam pripoveduje tudi mnoge anekdote iz Straussovega življenja, in ne zdi se mi neprimerno, ako samo nekatere, znamenite in značilne, podam tudi cenjenim čitateljem.

1. Proti volji očetovi je preskrbela mati svojim sinovom pouk v glasbi, in zato je bil ta, seveda, na skrivnem. Poučeval jih je prvi godec Straussovega orkestra Amon, in ta je gojencem vedno priporočal, naj skrbno pazijo na elegantno vedenje pri igri; najbrž mu je bilo že v mislih, da bode sin tudi jedenkrat dirigent, kakor njegov oče, in to je pri slavnem orkestru. Mladi Strauss se je zato večkrat pred zrcalom uril v eleganci pri igri in dirigentstvu. Nekoč ga zasači pri tem njegov oče ter ga pošteno ozmerja, svojega godca pa takoj odslovi iz službe. — Šele po mnogih prošnjah ga je zopet vsprejel, a moral je podpisati pogodbo, da ne bo sina več poučeval, in ako bi se pregrešil proti tej določbi, da ga sme oče Strauss takoj zopet odsloviti.

2. Po prvem koncertu Straussovem (glej listek „Slovenski Narod") je pisal Wrest v „Wanderer" kritiko, ki je končala z besedami: „Lahko noč, Lanner; dober večer Strauss oče; dobro jutro, Strauss sin"!

3. Leta 1848. so ponudili Straussu mesto kapelnika „narodne straže", a pod pogojem, da nekaj časa služi kot vojnik. Nekega vročega dne v juliju je stal na straži v karmelitskih ulicah v Leopoldovem, kar začuje krik in strel. Narodna straža je pokoravala upirajoče se delavce. Straussa obide groza. Kaj, ko bi tudi on moral prelivati kri? Puško postavi v paznico in hajd, popiha jo k materi, ki je stanovala v bližini. — No, strašljivec radi tega baš ni bil. Pri bitkah na barikadah je romal s svojo godbo od jedne ulice v drugo in navduševal bojevnike z marzeljezo. Tega mu pri dvoru dolgo časa niso odpustili.

4. Kot kapelnik „narodne straže" v Leopoldovem je doživel tudi tragikomičen dogodek. Komaj je bila garda oživljena, je uže gledališki ravnatelj Carl, ki je bil njen zapovednik, jo angažiral za neki slavnostni sprevod. A uniforme še niso imeli in krojači gledališča so jo v vsi naglici izgotovili, za čake pa so se morali zadovoljiti z onimi papirnatimi iz gledališke garderobe. V Praterski ulici pa se nenadno vlije ploha na sprevod in muzikašem uniči vsa pokrivala.

5. V nekem dunajskem predmestju je koncem 50 let umrla bogata, a priprosta meščanka, ki ni poznala večjega veselja nego Straussove valčke. V oporoki je zaukazala, da se mora pri njenem pogrebu igrati Straussov valček in vsakemu godcu izplačati za to jeden cekin. Dediči so hoteli izpolniti to željo umrle, a Strauss je došel s svojim orkestrom k pogrebu, ter pred hišo pred cerkvenim opravilom odigral cel valček. — To dogodbo je sam sporočil Hauslicku, ki jo je pozneje objavil in tako potrdil istinitost govorice.

6. Ko je Wagner l. 1861. prišel na Dunaj, da vodi uprizoritev svojega „Lohengrina", je Strauss dokazal svoje spoštovanje do tega mojstra s tem, da je 21. maja, na rojstni dan Wagnerjev, sestavil program svojemu koncertu iz odlomkov opere „Tristan in Isolda", ki so se tedaj prvič igrali na Dunaju.

7. Ko je bil Strauss na umetniškem potovanju s svojim orkestrom v Petrogradu, obiskovali so koncerte mnogokrat tudi člani carske rodbine. Zlasti je bil velik čestilec Straussov veliki knez Konstantin, brat carja Aleksandra II., ki je bil velik ljubitelj glasbe in je tudi sam izborno igral čèlo. Nekega večera je izrazil željo, da bi igral i on v orkestru Straussovem, a povsem kot navaden godec, in to je tudi storil.

8. Ko se je Strauss s svojo (2) ženo, sprehajal na Semmeringu, mu je nakrat prišla na um melodija, katero si je hotel zabilježiti. A pri sebi ni imel niti najmanjega kosca papirja. Bil je v obupu. Tedaj vzame žena iz listnice stotak, in Strauss napiše na zadnjo stran note melodije, ki se mu je porodila. Na tako dragocenem papirju pač še ni bila napisana nobena skladba, in vender mu je to stotero povrnila. Saj je bila toli priljubljeni valček: „Nur für Natur" iz operete „Der lustige Krieg".

9. 10. januvarja l. 1893. je bila premijera operete „Fürstin Ninetta". Udeležil se je nje tudi — kar je redka in velika odlika za privatno gledališče — cesar Fran Josip, ostal ves čas predstave, ter pozval skladatelja v dvorno ložo, kjer mu je rekel: „Zelo me veseli, da sem imel čas, danes obiskati to gledališče in ostati pri celi predstavi. Ni mi tega žal, ker sem se izvrstno zabaval, in čestitam Vam k lepemu uspehu. Vaša godba se ravno tako malo postara, kakor bi sami, saj se niste skoro nič spremenili, dasi Vas že dolgo nisem videl".

10. Strauss je bil strasten tarokist, in huje ga je razžalil, kdor je dvomil nad tem, da je najizvrstnejši igralec, in da nikdar ne napravi napake v igri, nego da bi mu vse njegove skladbe smatral za ničvredne produkte.

11. Strauss je vedno obračal največjo pozornost na elegantnost svoje manjšine in njegova toaleta je bila vedno brez najmanjšega madeža. Najveljavnejši dunajski krojač mu je delal obleko, in jedenkrat je rekel, da od mnogoštevilnih najvišjih dostojanstvenikov, ki so njegovi odjemalci, sta le dva, ki nikdar ničesar ne oporekata in točno ter brez barantanja plačujeta in to — cesar pa Strauss.

12. Ko je dvorna opera vprizarjala Mascagnijevo opero „Rantzau", prosili so Straussa, da se iz njegove malo preje vprizorjene, a kmalu odstavljene opere „Pasman" vprizori balet kot samostojen del skupno z Mascagnijevim delom; kajti bali so se, da to propade, in upali, da ga balet vzdrži. Mislili so najbrž, povedati mojstru s tem nekaj laskavega. A on nikakor ni privolil v to, in odvrnil: „Ako je moj balet tako dober, da vzdrži lahko slabo tujo opero, zakaj naj ne vzdrži moje lastne? — Res so se vsi napori, da se ohrani Mascagnijeva opera, ki je najmanj desetkrat slabša od Straussove, vzdrži, — povsem ponesrečili.

Novice.

— **Osebne vesti.** Kolegij kranjskih notarjev je imel te dni občni zbor, na katerem je bil notar in državni poslanec

gosp. Ivan Plantan izvoljen prezidentom kranjske notarske zbornice. — Deželne vlade svetnik gosp. Ludovik marki Gozani je imenovan referentom c. kr. deželne komisije za agrarične operacije na Kranjskem. — Cesar je ukazal dvornemu svetniku vseučiliškemu profesorju dr. Gregoriju Kreku povodom njegovega umirovljenja izreči Najvišje priznanje. — Profesor na gimnaziji v Kranju, gosp. Leopold Poljanec je premeščen v Maribor. — Suplent na gimnaziji v Gorici gosp. Fran Žniderši č je imenovan profesorjem istotam. — Gimnazijski profesor gosp. dr. Josip Pipenbacher in gimn. profesor v Mariboru gosp. dr. Ivan Tertnik prideta na II. gimnazijo v Ljubljani. — Definitivno so nameščeni: suplent v Pazinu, gosp. Anton Jošt, na gimnaziju v Kočevju, suplent v Ljubljani gosp. Ivan Maselj na gimnaziji v Novem mestu, suplent na ljubljanski realki gosp. Karol Schrauzer, na istem zavodu in suplent na gimnaziji v Kranju, gosp. Anton Zupan na istem zavodu. — Odlični in velezaslužni slovenski rodoljub gosp. Ivan Nabergoj na Proseku je smrtnonevarno obolel. — Carinski asistent v Ljubljani, gosp. Ivan Garbas je imenovan oficijalom, carinski praktikant gosp. Jos. Sikošek pa asistentom. — Imenovani so davčni oficijal gosp. Ivan Fink davkarjem, davčna pristava gg. Jakob Droll in Gustav Kernc za davčna kontrolorja, davčni praktikant gosp. Viljem Wolf in domobranski narednik gosp. Ivan Stiene za davčna pristava.

— **Učiteljske vesti**. Gdč. Franica Tavčar iz Cerknice pride kot učiteljica v Št. Jernej, gdč. Darinka Franke iz Ljubljane pa v Škocijan. Deželni šolski svet je stalno namestl provizorične učitelje in učiteljice: gg. Ivana Gantarja v Št. Jerneju, Ivana Černeta v Gotenicah, Jos. Kreinerja v Srednji vasi pri Kočevju, gdč. Emo Žitnik in gdč. Sofijo Zajc v Jesenicah. Gdč Helena Junovich je iz Dola premeščena v Kočevje.

— **Srebrno poroko** praznovala sta te dni ljubljanski veletržec gosp. Feliks Urbanc in njegova soproga gospa Franja Urbanc roj. Krisper.

— **Trgovsko in obrtno društvo za Kranjsko** je imelo v četrtek teden svoj občni zbor v „Nar. domu". Udeležilo se je tudi precej vnanjih članov. Odbor je v 3 sejah rešil 54 vlog. Premoženje znaša 950 K. V odbor so bili voljeni gosp. Fran Trdina predsednikom, za odbornike pa gg: dr. Iv. Tavčar, J. Tosti, A. Ditrich, Fr. Petsche, Fr. Majzelj, J. Lovšin, L. Fürsager, J. Killer, F. Domicelj, za namestnika gg. J. Maček in J. Bizjak.

— **Vojaška vest**. Cesar je zaukazal ustanovitev domobranskih brigadnih zapovedništev v štirih mestih, mej katerimi se nahaja tudi Ljubljana. Iz domobranskih polkov št. 3, 4 in 5, ki spadajo v graško korno okrožje, se ustanove domobranski polki št. 3. 4, 5, 26 in 27. Posledica tega že davno pripravljanega in tudi naznanjenega ukaza bo ta, da dobi Ljubljana na jesen ves domobranski polk v garnizijo.

— **Županom v Kranju** je bil zopet izvoljen dolgoletni in zaslužni župan ces. svetnik gosp. Karol Šavnik.

— **Letno poročilo I. državne gimnazije v Ljubljani** prijavlja na prvem mestu filologično razpravo, ki jo je spisal profesor dr. Jos. Šorn. Iz poročila posnamemo, da je vštevši ravnatelja bilo na zavodu 30 učnih močij. Učencev je bilo koncem leta 594, in sicer 491 Slovencev, 101 Nemec in 2 Italijana. Med njimi je bilo 591 rimsko-katoliške, 1 je bil grško katoliške in 2 evazgelske vere. Odličnjakov je bilo 59, prvi red je dobilo 402, drugi red 50 in tretji red 18 dijakov. Ponavljalno skušnjo bo delalo 62 dijakov, 3 pa bodo vsled bolezni delali naknadno skušnjo. Šolnina, ki so jo plačali dijaki, je znašala v obeh semestrih 12.500 kron. Stipendije je uživalo 84 dijakov v skupnem znesku 14.761 K 40 vin.

— **Zrelostni izpiti** so se vršili na tukajšnji višji realki dne 1. in 2. julija. Izmej 20 javnih učencev se jih je oglasilo za izpit 11, dalje 1 privatist in 1 eksternist. Zrelostni izpit so naredili: Aichhorn Avgust, ljudski učitelj z Dunaja (privatist), Črne Ivan iz Ljubljane, Geinsberger Fran iz Wolfsberga na Koroškem, Götzl Adolf iz Ljubljane, Kadiunig Emil iz Kočevja, Kos Karol iz Pontabla, Lenarčič Milan z Vrhnike (z odliko), Perovšek Josip iz Novega mesta, Riboli Josip iz Reke, Turek Adolf iz Lazov pri Planini. Eksternist je odstopil, dva pa bodeta ponavljala izpit čez dva meseca.

— **Na c. kr. moškem učiteljišču** so se vršili ustni zrelostni izpiti dne 4., 5., 6. in 8. julija. Oglasilo se je bilo 21 javnih gojencev četrtega letnika in 3 eksternisti. Med pismenimi izpiti sta odstopila dva eksternista, med ustnimi pa jeden. Izmed 21 javnih gojencev jih je prebilo 16 izpit z dobrim uspehom (med njimi jeden z odliko), 4 smejo ponavljati jeseni izpit iz jednega predmeta, 1 je reprobiran na eno leto. Aprobirani so: Alt Aleksander iz Velike Nedelje na Štajerskem (z odliko), Fabinc Franc iz Kostanjevica, Hlebec Karl iz Sevnice, Hren Anton z Dobrepolja, Jamšek Viktor iz Rajhenburga, Jankovič Peter iz Ljubljane, Kalan Fr. iz Jame pri Kranju, Levstik Ivan iz Oplotnice, Pirkovič Ludovik iz Ljubljane, Roš Mihael iz Hrastnika, Sterniša Ivan z Zidanega mosta, Šeme Josip iz Gatine pri Grosupljem, Štrekelj Ivan iz Ljubljane, Turk Anton z Raven pri Št. Vidu nad Cirknico, Zabrastnik Vinko iz Radeč pri Zidanem mostu in Zupanc Rafael iz Nove Štifte.

— **Prva ljubljanska gimnazijska maturantinja.** Prva dama, ki je na ljubljanski gimnaziji napravila maturo, je gospodična Schulze, hči Lloydovega nadzornika s Krka. Mlada dama je napravila zrelostni izpit z dobrim uspehom.

— **Potovalna predavanja iz živinozdravništva** bodo letošnjo jesen v radovljiškem okraju nastopne dni: Dne 1. septembra v Bohinjski Bistrici, 8 septembra v Breznici, 15. septembra na Dovjem in 22. septembra v Mošnjah.

— **Preloženo bivališče c kr. okrajnega šolskega nadzornika.** C. kr. deželni šolski svet je dovolil, da bode odslej za šolska okraja Krško in Litija določeni c. kr. šolski nadzornik bival v Litiji namestu v Krškem.

— **Vodovod v Novem mestu.** Dela so se pričela dne 8. t m. na vsej progi. Pred začetkom je bila cerkvena slavnost v cerkvi Božjega groba z mašo, katero je bral gosp. prošt Elbert, in katere se je udeležil gosp. župan dr. Šegula in velika množica novomeškega prebivalstva, stavbni podjetnik gosp. Lončarič z delavci, tehnični vodja stavbne firme itd. Po sv. maši se je blagoslovil temeljni kamen za reservoar in se je izvršil prvi vbod z lopato.

— **Šolska razstava na c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli.** Te dni je bila na tukajšni umetno-obrtni strokovni šoli (Zatiški dvorec, Stari trg) razstava šolskih del. Razstava je imela namen, pokazati obiskovalcu končni rezultat pouka, ob jednem pa mu predočiti, v koliki meri je zašla moderna struja v šolo, in kako se ponaša v okviru učnega načrta. Zastopani so bili vsi oddelki zavoda s svojimi deli. Posebno mnogobrojne so bile raznovrstne risarije. Povsodi se je opažal vpliv moderne struje. Dolgočasno kopiranje po mrtvih, starih gipsastih modelih je skoraj popolnoma izginilo ter se umaknilo risanju po naturi, bodisi po rastlinah, bodisi po živalih ali po človeku. Povsodi je videlo oko mnogo barve in mnogo življenja. Poleg pravih naturnih študij smo opažali na mnogih listih takoj tudi uporabo, t. j. štiliziranje dotičnega objekta. Tako postopanje močno pospešuje samostojno mišljenje učenca in vzgaja čestokrat nepričakovane rezultate. Risarije oddelka za umetno vezenje in čipkarstvo se seveda v prvi vrsti ozirajo na rastlinski ornament. V skoraj neizcrpni množini nam predstavljajo rastlinske motive v različnih risarskih tehnikah, uporabljenih na poklic učenk. Med njimi so se nahajala nekatera jako lepa dela, ki so pričala o nadarjenosti, pridnosti

in izrednem barvenem čutu. — Risbe učencev, naturne študije, kopije in detajli so bili istotako v velikem številu razstavljeni. Oddelki za stavbinsko in pohištveno mizarstvo, strugarstvo, rezbarstvo in podobarstvo kažejo v svojih strokovnih risarijah toliko mnogovrstnost, svežost in spretnost, da upravičujejo najboljše nade. Tu smo videli tudi prvič študije po živem človeškem telesu, cele in polovične akte ter študije po človeški glavi. Zraven risarij smo videli dobro pogojene izdelke pouka v modeliranju, katerim je tudi navadno predmet kak naturni objekt, rastlina ali žival. Mnoga modelirska dela so žgana, druga pa vlita v gips. Praktična dela učenk so jako lepa, in se raztezajo na vse predpisane tehnike. Od priprostih Holbeinovih ubodov do bogatega slikanja z iglo, od finega belega vezenja do najfinejših čipkarskih obodov — vse je bilo zastopano. Vmes je bilo mnogo uporabnih objektov, stenske preproge, blazine, zastori itd. Izdelki učencev so bili v mnogoterih ozirih zanimivi. Povsodi smo opažali, da je delo jako skrbno izpeljano, da je konstrukcija premišljena in pravilna, oblika pa rezultat treznega znanja. Moderni slog je uporabljen pri stenski omarici iz zelenega hrastovega lesa z lepimi intarzijami, pri omari za smodke, ki je iz imitiranega mahagonija, pri raznih stoličkih in mizicah itd. Na starejše vzorce se naslanja lična postelja z omaro in umivalnikom. Rezbarski izdelki tudi kažejo moderno strujo ter se odlikujejo po strogi rezbi in prijetni obliki objektov. Istotako so nas zadovoljili izdelki podobarskega oddelka, ki je med drugim razstavil veliko Kristovo podobo na razpelu. Ako končno še omenjamo različnih finih strugarskih drobnin in ličnih pletenih izdelkov, stólov, torbic itd., smo v velikih potezah očrtali razstavo. V detajle pa se ne moremo spuščati; to je le najbolj mogel pregledati obiskovalec sam, ki je posetil to velezanimivo razstavo.

— † **Dr. Ivan Jan.** Te dni je v triglavskem gorovju padel in obležal mrtev dr. Ivan Jan. Padel je s Kleka v 400 *m* globoko brezdno. Pokojnik, jako nadarjen mož, je bil rojen l. 1856 v Podholmu pri Gorjah; v ljudske in srednje šole je zahajal v Ljubljani, pravoslovne študije pa je dovršil na Dunaju. Od l. 1880 je bil koncipijent in nato koncipist pri finančni prokuraturi, l. 1892 pa je vstopil v mestno službo ter bil imenovan magistratnim tajnikom. Radi živčne bolezni je bil l. 1900 definitivno upokojen. Pokojnik je bil izvrsten strokovnjak v sadjereji ter je svoje vzorne pridelke vsako leto razstavljal na I. mestni deški petrazrednici, bil je tajnik kmetijske podružnice v Gorjah in dopisnik „Kmetovalca“ ter drugih gospodarskih listov. Zadnje čase se je bavil z osnovanjem zračnega sanatorija po Riklijevem vzorcu na Homu. Izdal je v to svrho tudi brošuro svojega predavanja v „Nar. Domu“. Pokojnik je bil dober narodnjak in ljubezniv družabnik. N. v m. p.!

— **Prepoved in svarilo glede srečkanja v inozemske loterije.** Finančno ministrstvo je zaznalo, da se na nečuven način množe slučaji, v katerih skušajo nekatera amsterdamska loterijska podjetja, tako zlasti „Holländische Creditbank“, Commerce en Creditbank (Johann Leideke)“ in „Internacionale Wechsel- en Effectenbank (A. Steenken)“ pridobiti si zlasti v krogih ubožnejšega prebivalstva s tem, da mu obetajo zapeljive dobitke bodisi neposrednih odjemalcev za svoje srečke, bodisi agentov za razpečavanje takozvanih listin za pristop (Mitgliedsurkunden), temeljem katerih zadobe odjemalci proti plačilu na obroke pravico do srečkanja in s tem pravico do morebitnih dobitkov gotove vrste večinoma inozemskih srečk. Ker je igranje v teh loterijah ne glede na goljufivo postopanje teh loterijskih podjetij že samo na sebi v smislu zakonov z dne 7. novembra 1862 (drž. zak. št. 85) in z dne 30. junija 1878 (drž. zak. št. 90) kaznjivo in prepovedano, opozarja se s tem občinstvo na okolnost, da je srečkanje in udeležba pri teh loterijah prepovedana, in da se kaznujejo prestopki gori navedenih zakonov z jako občutnimi denarnimi kaznimi, in da razun denarne kazni zapadejo tudi srečke ter deleži istih, kakor tudi vse listine, ki opravičujejo do udeležbe pri igri.

— **Za pogorelce v Velikem Mraševem.** Z ozirom na strašno katastrofo, ki je zadela vas Veliko Mraševo, bila bi akcija za nabiranje milodarov za pogorelce skrajno potrebna, ker so večini pogorela vsa živila in tudi obleka. Pomoč je nujno potrebna. Slavno občinstvo širom Kranjske domovine je že često pokazalo ob takih prilikah svoj plemeniti čut in usmiljeno srce do nesrečnega brata. Priskočite tudi Mraševcem na pomoč! Odprite srca in roke in dajte! — Milodari se bodo objavljali v „Slovenskem Narodu“ ter se naj pošiljajo na naslov: Ivan Rupar, načelnik požarne brambe Sv. Križ pri Kostanjevici.

— **»Der Süden«**, glasilo za politične, kulturne in gospodarske koristi Hrvatov in Slovencev, ki so ga l. 1898 na Dunaju ustanovili nekateri hrvatski in slovenski poslanci, je po sklepu ustanovnikov koncem junija t. l. nehal izhajati. Ker je za list še mnogo stroškov poravnati, prosi upravništvo lista one gg. naročnike, ki so za l. 1899 ali 1900 in 1901 na dolgu, da blagovole zaostalo naročnino čim preje poslati pod naslovom: „Der Süden“, Wien, I. Plankengasse 4.

— **»Narodni dom« v Trstu.** Ustanovni občni zbor društva „Narodni dom“ v Trstu je preložen in se bo vršil dne 7. julija.

— **Moralen poraz laškega poslanca Mauronerja.** Svoj čas smo poročali o obdolžitvah, ki jih je tržaški „Avanti“ izrekel proti tržaškemu poslancu Leopoldu Mauronerju, „Avanti“ je Mauronerja dolžil, da je svojo sorodnico Emo Mauroner ociganil s tem, da si je pustil sebi in neki gospej Stengle darovati vse premoženje Eme Mauroner, za kar je darovateljici obljubil neko rento. Intabuliral je rento na posestvo, ki so sodno veliko nižje cenjena, kakor znaša kapitalizovana renta. Na tožbo Eme Mauroner je sodišče razveljavilo rečeno pogodbo. Stvar obuja v Trstu velikansko senzacijo.

— **Umrli.** Umrl je dne 8. t. m. v Elizabetni bolnici na Dunaju gosp. cand. iur. Josip Očkerl. Bil je vzgleden dijak, ki je s posebno energijo premagal vse ovire pri študijah. Toda nemila usoda mu ni dala uživati sadov dolgoletnega truda. Naj v miru počiva! — Umrl je v Aleksandriji v Egiptu slovenski rojak iz Tolmina, g. Anton Leban, lastnik tovarne za izdelovanje ledu.

— **Nadvojvoda Fran Ferdinand in francoski gostje na Češkem.** Češki listi poročajo, da se je nadvojvoda Fran Ferdinand peljal v istem vlaku, s katerim so francoski gostje zapustili Prago, ter je tako na svoje oči videl velikansko navdušenje, s katerim so Čehi pozdravljali Francoze.

— **Rudeča kravata.** Socijalnim demokratom se v Pragi za časa cesarjevega bivanja ni godilo dobro. Rudeča kravata je zlasti bodla v oči državno policijo. „Arbeiter Zeitung“ poroča, da je stala pred prihodom cesarja večja družba socijalnih demokratov na cesti, ko se jim je približal elegantno oblečen gospod ter jih vprašal, ali hočejo tudi videti cesarja. Ko so mu pritrdili, jih je najprijazneje povabil, naj gredo ž njim, da jih pelje nekam, odkoder bodo mogli videti cesarja brez truda in v največji bližini. Socialni demokratje so bili zelo veseli ponudbe prijaznega gospoda ter so šli za njim, ki jih je peljal v veliko hišo, preko več stopnic in hodnikov ter jih povabil v veliko dvorano. Nato pa je za njimi vrata — zaklenil. Socijalni demokratje se tedaj zapazili, da so v ječi! Prijazni gospod je bil tajen policist, ki jih je smatral za italijanske anarhiste!

— **Avstrijska c. kr. vojna mornarica v Kini.** Pred nekaj časom se je raznašala vest, da se iz kitajskega

morja odpokličeta dva vojna broda in sicer „Cesarica Elisabeth“ in „Zenta“, v daljnem vstoku pa bi še ostala vojna broda „Marija Terezija“ in „Aspenr“. Kakor pa zadnja poročila pravijo, so še vsi 4 brodovi v kitajskih vodah, ker je „Elisabeth“ ravno te dni pripjula pred luko Taku.

— **Nesreča na ladiji.** Na bojni ladiji „Cesar Franc Josip“ v Pulju se je dogodila velika nesreča. Neki top ni hotel pri vajah ustreliti, ko pa so vzeli vojaki šrapnel iz topa ter ga položili na krov, je le-ta eksplodiral ter strgal mornarskega vojaka Borabića na korsce; tudi nekaj druzih vojakov je bilo ranjenih.

— **Razstavni turnè »Društva hrvatskih umetnikov«** jako uspešno napreduje. V Oseku se je ljudstvo kaj živo zanimalo za razstavljene slike; minolo nedeljo je bilo v razstavi preko 400 obiskovalcev. Prijatelji lepih umetnostij so si nakupili različne slike od Crncića, Bauerja in drugih.

— **Mesto je zgorelo.** Iz Lvova poročajo, da je zgorelo v mestu Sokal nad 200 hiš in velika sinagoga Ring. Okoli 3000 oseb je brez kruha in strehe. Pogorelci prebivajo na prostem

— **Ubijalka zapeljivca oproščena.** Pred porotniki v Dubrovniku je stala te dni Lucija Zimić, katero je nek Lujo Jerič zapeljal z obljubami, da jo vzame v zakon. Ko je Zimić spoznala, da se ji je Jerič samo lagal, vzela je revolver in ustrelila roparja svoje časti. Porotniki so jo soglasno popolnoma oprostili.

— **18.000 vojakov na dopustu.** Vojni minister bolgarski bode odpustil na dopust 18 000 vojakov, deloma radi tega, ker pri žetvi na deželi ljudstvo nujno potrebuje delavskih močij.

— **Črnogorski princ Mirko** se bode, kakor se govori po Turinu, poročil z princezinjo Leticijo, vdovo vojvode Aosta.

— **Madjarsko viteštvo se peni.** Vže par tednov traja novinarski boj na Ogrskem mej poslancem Ugronom (to je tisti gospod, kateri se je bil v budimpeštanskem parlamentu razkoračil nad c. in kr. kapitanom Uzelcem, ker je o neki demonstraciji proti Hrvatom na Reki izjavil, da bi najbolje te pijane razsajače postreljali. A ko je Uzelac prišel v Budimpešto poiskati Ugrona naj se izreče, zakaj ga je žalil, je isti izjavil, da je govoril pod zaščito imunitete) in pa nekim madjarskim političarjem in Ugronovim politiškim soboriteljem Rimlerjem. Gospoda sta se sprla, ker je Rimler objavil, da je Ugron kot vodja neodvisne ogrske stranke iskal v Parizu pri vnajnem ministrstvu denarne pomoči za volilno borbo in obljubil delovati na to, da se avstroogrska in trozveza loči in približi rusko-francoski zvezi. Ugron to zanikava, a Rimler trdi zmirom svojo in zdaj je konečno dopóslal odprto pismo iz Züriha, v katerem izjavlja, da se mora z Ugronom streljati do smrti, ker jeden od njih je odveč na svetu Videli bodemo, ali ne bodo tudi ti viteški sinovi streljali brez svinca ali zraka.

— **Ločitev za vedno.** Na karanšebeškem kolodvora se je te dni zgodila velika nesreča, a ob jednem pretresljiva ljubavna drama. Mlad častnik Rihard Pollettini, ki je bil nastanjen v Karanšebešu, se je bil zaljubil v neko tamošnjo devojko iz ugledne meščanske rodovine. Hotel je devojko tudi poročiti, ali njeni roditelji niso hoteli privoliti v to. Da store konec tej ljubezni, so roditelji sklenili poslati deklico k sorodnikom. Te dni je imela deklica odpotovati. Na kolodvor jo je spremil Pollettini. Poslavljanje je bilo nepopisno ganljivo. Mladi častnik je vzkliknil proti deklici: „Do svidenja na drugem svetu!“ Malo za tem je odpihal vlak proti Oršovi, a častnik je odšel v čakalnico ter se tam ustrelil z revolverjem. Ostal je mrtev na lici mesta.

— **Škandal v gledališču.** Iz Budimpešte poročajo, da se je pripetil v gledališču v Kisfaludy velik škandal. Igrali so igro Ladislava Walka, knjižničarja ogrskega parlamenta, in sicer jako slabo in površno. Igralci in igralke so govorili kar po svoje ter pripovedovali največje bedarije Autor je zategadelj stopil na oder, ter dejal občinstvu, da igre, katero igrajo, ni spisal on, nego si jo sproti izmišljujejo igralci. Ravnatelj je dal nato spustiti železni zastor, ki bi bil autorja guilotiniral, ako ne bi skočil v orkestrov prostor.

— **Vlak padel v vodo.** 15 milj od Peru se je dogodila na wabaški železnici velika nesreča. Jako narastla voda je izpodnesla most, preko katerega bi se bil imel voziti vlak, ki se je pripeljal z veliko hitrostjo do tega mostu in se v vodo strmoglavil Lokomotiva in pet vagonov se je zdrobilo, 16 italijanskih izseljencev je bilo takoj mrtvih, 50 potnikov pa je težko ranjenih.

— **Blazen morilec.** Iz Berna poročajo, da je bil te dni obsojen v dosmrtno ječo Kristijan Binggeli, sin bogatega kmeta v Äckematu. Umoril je brez povoda lani štiri osebe zapored. Najprej je zvabil 5letnega svojega sinka v gozd, mu pokazal neko sliko ter ga med tem ustrelil Potem je poklical ženo iz hiše ter jo ustrelil. V kuhinji je ustrelil svojo svakinjo, nato pa še lastno mater Ko je postrelil vse, je zaklenil hišo in pobegnil V Burgdorfu pa je zapisal v knjigo hôtela svoje pravo ime. Tako so dobili morilca izlahka. Ker pa v bernskem kantonu nimajo smrtne kazni, je bil Binggeli obsojen v dosmrtno ječo, dasi spada v blaznico

— **Drama.** Iz Budimpešte poročajo: V vasi Szkensu blizu Lugosa se je pripetila krvava drama. Tamošnji rumunski kmet Jurij Opitz se je oženil z mladim, lepim, a tudi bogatim kmetskim dekletom. V listopadu m. l. je moral Opitz k vajam k topničarjem. Ker ni smel domov, se je začela mlada žena dolgočasiti in ljubimkati s kmetiškim fantom Opitz je to izvedel ter nekega dne brez dovoljenja zginil iz vojašnice ter šel peš v Szkens, kamor je dospel nepričakovano. V hiši svoje tašče je našel svojo ženo v družbi njenega ljubimca Jusne Garuce. Besni vojak je z orožjem zabodel Garuco, ubil taščo in umoril tudi ženo Na to se je javil sam pri polku.

— **Zarubljena lokomotiva.** Iz Katasa v Palíalvo na Ogrskem vozeča železnica je morala 15 m. m. svoj promet ustaviti Družba dotične lokalne železnice je bila namreč 296 K davkov dolžna. Tako se je zgodilo, da so zarubili lokomotivo prav v hipu, ko se je vlak hotel premakniti. V vlaku je bilo polno ljudij, ki so morali izstopiti, kajti vlak je ostal v Katasu. Naslednjega dne pa je vlak vozil zopet, kajti davek je bil plačan.

— **300 ljudij utonilo.** Iz Roanchieja v Virginiji poročajo, da je v Pocahontasu utonilo 300 ljudij, ker se je porušil na nekem hribu nasip Navzdol deroča voda je odnesla celo hiše. Nesreča se je zgodila po noči. Ponesrečenci so večinoma rudokopi in njih družine. Radi tega dogodka je bila povodenj tudi v drugih sosednjih krajih. Železniška proga je porušena 25—30 milj daleč.

— **Romanje k Viljemu II.** Brzojavi prinašajo po novinah vest, da se iz Kitajskega odpelje v Evropo deputacija, katere naloga je, prositi odpuščanja pri nemškem cesarju zavoljo umora nemškega poslanika Kettelerja Deputacija se prepelje v Evropo na parniku „Baviera“, ki je last nemškega „Loyda“ in se izkrca okoli 20. avgusta v Genovi. Deputacijo vodi princ Ciung.

— **Vesti iz ruskega dvora.** Ruski prestolonaslednik, veliki knez Mihael, brat carja Nikolaja, izbral si je baje nevesto v nemških krogih, namreč Cecijijo Meklenburg Šverinsko, katero namerava v kratkem poročiti. Car odobrava popolnoma ta korak svojega brata, ne pa tako njegova mati, ki pa ima velik vpliv nanj. Pravi namreč, da nikdar ne privoli, da jej bode tudi druga sinaha Nemka, kakor je žena carjeva. Kakor „Hrvatski Obzor“ poroča, se ruski car tudi četrte hčerke, ki se mu je porodila pred kratkim, jako veseli. Pravi namreč: „Hčere ostanejo meni in domu, vsaj dokler ne odrastejo, ako

pa bi imel sina, pripadal bi državi, zemlji, prestolu in sploh vsej politiki bolj, kakor meni.

— **Pot okoli sveta v 69 dneh.** 29 marca t. l. je odpotoval iz Pariza neki Mr. Stiegler po naročilu lista „Matin“ okrog sveta. V Parizu so proračunali, da mora priti Stiegler v 69 dneh okrog sveta. In res je že 10 m. m. brzojavil iz Irkutska. Ako bode Stiegler vedno tako hitro potoval ter ga ne bo zadela kaka bolezen ali druga nezgoda, dospeti mora okrog sveta prej nego Phileas Fogg, junak Jules Vernejevega romana, ki je dospel okrog sveta v 80 dneh ter zaslužil milijon. Jules Vernejeva povest, ki se je in se še vedno tako rada čita, pa bode potem izgubila precej svoje vrednosti in privlačne sile.

— **4000 oseb — utonilo.** „Standard„ poroča iz Šanghaja, da so nastale v pokrajini Kiangsi velikanske povodnji. Baje je utonilo 4000 oseb!

— **Dnevnik beračice.** V Londonu so zaprli te dni 38letno odgojiteljico Alice Mary Hunt, ker je beračica. Pri preiskavi so našli več knjig, v katere si je zapisovala dogodljaje vsakega dne. Iz teh dnevnikov je razvidno, da je že več let beračila. Potovala je z brzovlakom po vsej deželi ter si je izprosila in tudi dobila od bogatih ljudij velika darila. Zlasti od mnogih plemenitaških dam in od dveh škofov je dobila jako veliko. Sodnik ji je dejal, da si ni možno misliti bolj premišljeno izvedenega beračenja, kot je bilo to. Hunt je obsojena na mesec ječe.

— **1911 minut glasbe.** Nekdo je izračunil, da traja 10 Wagnerjevih oper, ako bi se izvajale nepretrgoma zapored. Te opere so: „Rienzi“ (2 uri 44 minut), „Blodeči Holandec“ (2 uri 21 minut), „Tannhäuser“ (3 ure 8 minut), „Lohengrin“ (3 ure 7 minut), „Tristan in Isolda“ (2 uri 17 min.), „Rheingold“ (2 uri 28 minut), „Meistersinger“ (3 ure 53 min.), „Walküre“ (3 ure 18 minut), „Siegfried“ (3 ure 44 minut) in „Götterdämmerung“ (3 ure 51 minut).

— **Velika nesreča.** Iz Novega Jorka javljajo, da se je dogodila v Pattersonu velika nesreča. Delali so namreč velike priprave za umetalni ogenj povodom neke slavnosti. Pri tem pa se rakete eksplodirale, 20 oseb je bilo takoj mrtvih, 45 pa težko ranjenih. Tudi ogenj je tri velike hiše popolnoma uničil.

— **Lažnjivi kljukec v južni Afriki.** Časopis „Cape Argus“ je prinesel brzojavko, ki trdi, da je angleški kapitan Lukina v spremstvu jednega samega vojaka zmagovito napadel taborišče 400 Burov, katerim je poveljeval Kruitzinger. Lukina je le parkrat zakričal in vse je zbežalo. A Lukina in njegov spremljevalec sta ujela še 50 moč! — Iz te vesti se norčujejo celo angleški listi. „Morning Leader“ piše, naj pošlje Kitchener kar samo ta dva junaka na Botho in De Weta. Gotovo sta cenejša in uspešnejša kot cela armada. Kitchener naj se vrne, zakaj Lukina in njegov spremljevalec opravita že vse sama!

— **Ponesrečen parobrod.** Angleški parobrod Lusitanja, ki je služil za prevažanje popotnikom, obtičal je nedaleč od Cap Ballorda, na poti med Liverpoolom in Montreal med skalovjem. Pri tej nesreči udrla se je voda v poškodovano ladijo z vso silo, ladija se je potapljala jako naglo. Popotniki okoli 500, spali so skoro vsi in le za silo oblečeni in prestrašeni so prihiteli na krov, da se rešijo. Vsakdo je hotel biti prvi v rešilnih čolnih. Z nožmi in bodali so si sebični angleški lordi delali pot med množino žen in otrok, ki so se seveda z vsem strahom umikali nastavljenim nožem, ter prepuščali rešilne čolne onim, ki so na tako nečloveški način zahtevali. Vender pa so poveljnik in njegovi uradniki skočili na pomoč ubogim ženam z otroci, ter z napetimi revolverji so zahtevali od moških, da imajo prepustiti čolne ženam in otrokom. Spremljali so jih istotako z napetim orožjem v čolne, ter srečno rešili. Prišli so na vrsto tudi Angleži, da so se rešili potem, ko so bile v varnosti dame z otroci. V splošni zmešnjavi prevrnilo se je pač nekaj čolnov tako, da so mornarji imeli dovolj opravka rešiti vse one iz parobroda in one, ki so vsled prevrnjenega čolna popadali v morje. Ladija se je kmalu na to potopila, ter izginila iz morskega površja, ljudje pa so bili vsi na varnem, dasi nekateri težko ranjeni.

— **Johannesburg.** To zlato mesto v južni Afriki, ki je bilo še pred dobrim letom najbogatejše mesto na svetu, je danes revnejše, kakor zadnja vas v ogrski pustini. In to je naredila iz ponosnega Johannesburga nesrečna vojna med Buri in Angleži. Pa čujmo neko zasebno poročilo o sedanjih razmerah, ki vladajo pod angleškim gospodstvom v tem mestu zlata in dijamantov! Poročilo pravi: Položaj Angležev v „Johannesburgu je jako slab in vsled tega moramo trpeti tudi mi. Meni so angleški vojaki zadnji grižljej, ki sem si ga kupil za drag denar, vzeli in me pustili, da umrjem gladu. A kaj moremo proti temu storiti mi prebivalci tega žalostnega mesta? Z zobmi škripati smemo, a ust odpreti — Bog obvaruj, da bi se pritožili! Odgovor za to bi bil: Otok sv. Helene! Tu vlada velik obup, da ni mogoče pojmiti. Samo jeden klic obupa in joka zveni po vsem mestu, in ta klic prihaja od stradajočih žen in otrok, ki se borijo s smrtjo glada. Vse ženske in otroke so kruti barbari civilizacije zaprli v visoko obzidje jahališča ter jih pustili ondi, ne da bi se še kdo dalje brigal za-nje in reve so prepuščene bedi, kakoršne pero še popisati ne more. Mi moramo vse to z gnjevom gledati, ne da bi mogli pomagati sirotam. Vsakdo, ki to vidi, mora iz dna duše sovražiti in preklinjati one, ki so zakrivili to gorje. Ako je Bog v nebesih, mora se obup teh sirot maščevati. Nedavno sem čul 12letnega sinčka Dewetovega vsklikniti: „Storijo naj kar hočejo, a naše domovine ne dobe nikdar“! In deček utegne imeti prav. Seveda morajo mnogi dati za svojo domovino življenje: možje na krvavem bojišču in žene ter otroci pa v gladu, bedi in obupu, a Bog mora pomagati temu trpečemu ljudstvu. Nedavno je bilo notri v jahališču pokopanih dvanajst žen in otrok, ki so umrli od gladu in pomanjkanja in tako gre to dalje. To je grozno, nepopisno! V navadnih civilizovanih vojnah se bojuje mož proti možu, — a Angleži se bojujejo z nedolžnimi ženami in otroci in jih mečejo v strašno žrelo smrti glada!

Loterijske srečke

V Brnu dne 10. junija t. l.: 82, 84, 51, 55, 18.
Na Dunaji dne 6. julija t. l.: 36, 17, 31, 7, 61.
V Gradci dne 6. julija t. l.: 8, 11, 18, 28, 53.

100—300 gold. na mesec

zamorejo osebe vsakega stanu na vsakem kraju gotovo in pošteno brez kapitala in zgube zaslužiti z prodajo postavno dovoljenih državnih papirjev in srečk.

Ponudbe sprejme **Ludwig Oesterreicher,** Deutsche Gasse 8 Budapest. (7—10)

15

Da se zamore ceni **bazarski ali tržni robi** v okom priti, me je ena največjih švicarskih tovarn za uro pooblastila tako dolgo, da je kaj zaloge, kot **reklamo**, žepne ure prav fino izdelane skoraj **zastonj** prodajati. (4—15)

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

K vsaki uri se dobi usnjati tok in novoizumljeno pomanjšalno zrcalo **zastonj.**

gld. 2·10 nikelnasta anker-remont. žepna ura s posrebernjeno francosko verižico in tokom.

gld. 4·20 prava srebrna remont ura s posrebrnjeno amor. žepno verižico in tokom.

gld. 4·70 prava srebrna remont. ura za dame s posrebrnjeno angleško verižico in tokom.

gld. 11·— prava 14karat zlata remont. žepna ura v lepi baržunasti škatulji in elegantno verižico.

Za vsako uro se jamči 3 leta.

Nepovoljne se zamenja ali denar nazaj pošlje, torej brez rizike. — Tem enaka naznanila so ponarejena. — Pošilja se proti gotovini ali po povzetju.

E. Holzer

tovarniška zaloga ur in zlatnine na debelo.

Založnik avstrijske c. kr. uradniške zveze itd.

Krakovo, Stradon 18.

Avstrijsko.

Ilustrovani ceniki zastonj in franko.

Agentje se sprejmejo.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 12. julija 1901. Pšenica K 8 30 h, rž K 7.50 h, ječmen K 6 50 h, oves K 8 40 h, ajda 6 50 h, proso K 7.50 h, turšica K 6.60, fižol K 9.— h. Vse cene veljajo za 50 kilogramov.

Za bolne v želodcu!

Vsem tistim, kateri so se skozi prehlajenje ali preobilno jed, ali s težko prebavljivo, prevročo ali mrzlo jed ali neredno življenje, želodečno bolezen nakopali kakor: **želodečni katar, želodečni krč, želodečni bol, težko prebavanje ali želodečno zazližanje,** se jim tu dobro domače sredstvo priporoča, kateri izvrstni zdravilni učinek je vže mnogo let izkušenj. To je znano

prebavno in kričistilno sredstvo,

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

To zeliščno vino je iz izborno zdravilnih zelišč z dobrim vinom pripravljeno ter vtrdi in poživi celi človeški prebavni organizem, brez da bi to kakšno čistilno sredstvo bilo. Zeliščno vino odstrani vsa motenja v krvi in čisti vse slabe snovi v krvi, ki bolezni provzročujejo, in deluje na prenovitev zdrave krvi.

Pri pravočasni rabljivosti tega zeliščnega vina, se vsaki želodečni bol kar v kali zatre. Zatorej bi se pred vsem drugim močnim in razjedljivim sredstvom. Ni le zdravju škodujejo, rabilo. Vsa znamenja kroničnega (zastarenega) želodečnega bola so: **glavobol, riganje, zgaga, napenjanje, slabosti z bljuvanjem,** katera vže po kratkem povživanju tega vina prenehajo.

Zabasanje in temu slabi nasledki, kot **tesnoba, kolika, srčno bitje, pomanjkanje spanja, naliv krvi v jetra, vranica** in **v čreva,** se skozi to zeliščno vino hitro in na lahek način odpravi, ker vse slabi snovi iz želodča in črev odstrani.

Suhi bledi obraz, pomanjkanje krvi, slabost, so znamenja slabega prebavanja, slabe krvi in bolnlh jeter. Pri popolnem **slabem teku, razdražljive oslabelosti** in **slabem čutu,** kakor **vednem glavobolu** in **pomanjkanju spanja,** odmrjejo taki bolniki počasi pa gotovo. Zeliščno vino pa dá oslabelemu životu **novo moč.**

Zeliščno vino povzdigne tek, povspeši prebavljenje in reditev, ter preosnovi in pospeši in zboljšuje napravo krvi, poživi vzdražene živce in preskrbi bolniku nove moči in novo življenje. Mnogobrojna priznanja in pohvalna pisma potrjujejo vse to.

Zeliščno vino se dobiva v steklenicah po **1 gld. 50 kr.** in **2 gld.** v lekarnah v Ljubljani, Litiji, Kamniku, Škofji Loki, Kranju, Radovljici, Idriji. Tolminu, Trebnjem, Novem mestu, Ribnici, Kočevju, Metliki, Črnomlju, Postojini, Ajdovščini, Vipavi. Celju, Sežani, Trstu itd., kakor v vseh lekarnah v Avstro-Ogerskem. Tudi razpošiljajo 3 ali več steklenic po izvirnih cenah na vse kraje Avstro Ogerske

Proti ponarejanju se svari!

Zahteva naj se izrecno

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

Odgovorni urednik: **August Pucihar.** — Tisk in založba: **J. Blasnikovi nasledniki.**